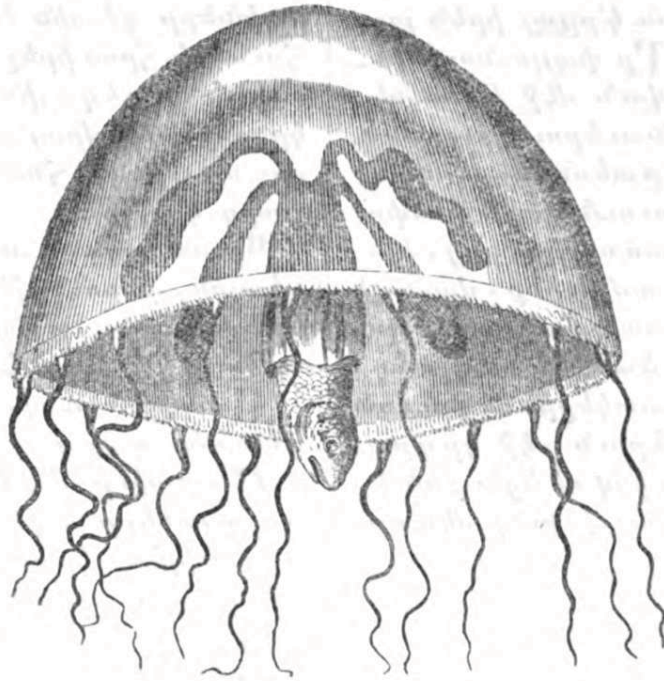

Սեփա կամ Սփա-Ֆայր¹ :

ՆՈՎԱՅԻՆ կենդանեաց մէջ զարմանալիներէն մէկն ալ մեդուսա ըսուածն է, որ շատ մարդ կարծէ թէ դիրտի պէս բան մըն է աւելի՝ քան թէ կենդանի : Եւրո գլխաւոր յատկութիւնները ասոնք են . մարմինը պարզ՝ թափանցիկ ու կլոր է, վրան կամարաձև կամ կորնթարդ, փորուն տակը տափակ ու գոգաւոր, բերնին քովերն ալ մազմզուկներ կամ ճիւղ ճիւղ ոտուղներ ունի որ միշտ դէպ 'ի վար կախուած կը կենան :

Սեփուսային ռամկօրէն ծով-ռնի ալ կ'ըսեն ոմանք . վասն զի մէկ քանի տեսակը կայ որ իրենց մօտեցողին ձեռքը կը կձեն . և աս կձելուն պատճառը չգիտցուիր թէ ինչ է . թերևս իրենց մարմնոյն ծակտիքներէն ելած հիւթն ըլլայ : Սեփուսային մարմինը ձկան ջուր կընմանի պաղած², որ դիւրաւ ալ կը ջրջրկի . և սակայն շատ

ծանր է . անկէ զատ կ'երևնայ թէ իր մարմինը ուղածին պէս կրնայ թեթեւցնել ու ծանրացնել, որ շատ զարմանալի բան է, ու ասոր ալ պատճառը չգիտցուիր : Սեփուսային լողալը՝ բերնին եզերքը կձկելով ու ընդարձակելով, կամ երկրնալով ու ամփոփուելով կ'ըլլայ : Չըին մէջ իրեն տեսակարար ծանրութիւնը շատ ըլլալով՝ ամբողջ մարմինը ջրէն դուրս չերևնար, հապա հազիւ թէ կռնկին մէկ մասը . բայց զինքը ջրին երեսը բռնելու համար թեթեւ ոյժ մըն ալ բաւական է : Իսկ թէ որ յանկարծ քաւին զինքը դէպ 'ի ծովեզերքը քշէ, մեդուսային բանը գէշ է . վասն զի ժայռի մը կամ ցամաքին զարնուելուն պէս՝ խեղճին բոլոր մարմնոյն կազմուածքը կ'աւրուի : Սեփուսան ալ ծովային լուսաւոր կենդանեաց կարգն ըլլալով¹, գիշեր ատեն լուսաւոր կ'ե-

¹ Տե՛նիլ անասն :² Փշուղ :¹ Տես հատ . Ա, էրես 337, 338 : Բ, 65 :

րենայ . բայց կարծես թէ աս լոյսը ուզած ատենը կը հանէ . վասն զի տեական չէ , մանաւանդ թէ շատ անգամ վայրկեանական կ'ըլլայ իրեն լուսաւոր երևնալը : Եւ փայլունութիւնը որ գիշերը ծովուն մէջ թիակնելուն զարնելէն ունաւերուն քալուածքէն ալ ելած կը տեսնենք , ոմանք կարծեն թէ մեղուսաներուն փոսփորականութենէն առաջ կուգայ , ինչպէս որ ուրիշ անգամ ըսինք . վասն զի ասոնք այնչափ շատուոր են որ բոլոր ծովուն երեսը կը ծածկեն տեղ տեղ : Հոս դրուած պատկերին մեղուսան Կրոնշլանտի ծովերուն մէջ կը գտնուի , և մանրացուցով մեծցուցած է . իրեն բնական հաստութիւնը մէկ բլրթաձափ է :

Եւսոյ Բնական նշանները :

Յանիս :

ՏԱՔԸ օրէ օր կը սաստկանայ . թէ պէտ երբեմն երբեմն անձրևները քիչ մը ցուրտ կը բերեն , բայց երկայն չդիմանար :

Եւսոյ որ աս ամսուս 21^{ին} պիտի սկըսի , շտապելով կը հասնի :

Եւսոյ մտնենք աս դաշտը . կը տեսնենք որ առջինին պէս ծաղկով զարդարուած չէ հիմա :

Ծաղկներուն տեղը հիմա հունտերը թափած են . ցորենը հասունցեր է , հնձելու ժամանակն է :

Եւ ցորենին մայիսի ցորեն կ'ըսեն , ինչու որ շատ տարի մայիսի մէջ կը հնձուի :

Տես հնձողները սա ուռենիներուն շարքին տակը , ինչպէս իրենց գերան դիին վրան ծռած կը կտրեն . անոնց ետեն ալ գեղացի տղաք կտրած ցորենները որայ կը կապեն . ոմանք հընձուած տեղին մէջ կը խաղան կը թաւալին :

Այսպէս իր կանաչ գոյնը կորու-

սեր է . հասկերը կը դեղնին ու քիչ ատենէն կը ճերմակին . քիչ ատենէն կը սկըսին իրենց ճերմակ ճերմակ գըլուխները գետին ծռելով՝ մշակները հունձքի հրաւիրել :

Թէ որ գեղացին սպասէ որ փեճէ կը ցորենին վրայէն ելլէ ու հասկը լաւ մը չորնայ , հնձելու ատենը միայն յարգ կը հնձէ :

Պարտիզպանը աս ամսուս մէջ լուբիային , վարունգին , ձմերուկին , սեխին և ասոնց նմաններուն նեցուկ ու ամրութիւն կը դնէ :

Հասմիկին ու պտղատու ծառերուն գետինն ալ կը դարմանէ :

Շաբաթը մէկ երկու անգամ պատուաստները աչքէ կ'անցընէ , աւելորդ ծիւերը կը կտրէ . ընտանի ճիւղին վրայ օտար ճիւղ չթողուր :

Եւսոյ թաղարները շուքի մէջ կ'առնէ որ արեւէն չթողմին . ծաղկելէն վերջը նորէն դուրս կը հանէ , կտրած ծաղկներուն ճիւղերն ալ կը կտրէ , որ նոր ծաղկածները լաւ ամրանան :

Եւսոյ հոգ ունի անպիտան խոտերը խլելու , ու պիտանիներուն ջուր տալու :

Բոլոր սիրտդ ալ , պարտէզ մըն է Գրիգորիկ , ու պարտիզպանը դուն էս . նայէ որ առաքինութիւն միայն ցանես աճեցընես , ու մոլութեան բոյսերը խլես փճացընես :

ՅՈՒՆԻՍ կայտառ և ջերմիկ

Չմարդս 'ի ծաղկանց կողոպուտ

Կազմէ 'ի հունձ և 'ի միրգ :

Իբր 'ի գիշեր համառօտ

Յայտնին ծաղկունք դուն ուրեք

Աստեղք մերձեալք յառաւօտ :

Պարզ և չքնաղ արշալոյս ,

Սակայն փափուկ զաղփաղփուն ,

Տայ յերեսաց արփույն խոյս :

Զի՛ հրաշագեղ է ծաղիկ .

Այլ թէ զպրտուղն ոչ բերէ ,

Զինչ օգտեսցի Գրիգորիկ :

Ըզուաութիւն չէ շահ քեզ

Թէ զերեսօք ունիցիս ,

Եւ ոչ գործովք հաւաստես :

Միտ գիր 'ի ծայր առուակին

Ի սաղարթունն և հարուստ

Ի բրդաձև կեռասին ,